

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ АРТИКЛЯ В АНГЛОМОВНОМУ АНТРОПОНІМІЧНОМУ ПРОСТОРИ

Г. Д. Малик

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу;
76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15;
e-mail: gmalyk@ukr.net*

Акцентовано на розбіжностях між правилами прескриптивної граматики та мовленнєвою реальністю щодо артиклевості англомовних антропонімів. Описано найтиповіші контексти реалізації семантики артиклів в антропонімічних моделях різної структури. Матеріалом для дослідження послужили різножанрові тексти, створені у різний час, що уможливило розгляд функціонально-семантичних особливостей антропологічного артикля як багатовимірної категорії.

***Ключові слова:** антропонім, модель, артикль, функція, структура, когнітивний підхід.*

Постановка проблеми. Дослідники мовно-функціональних особливостей онімного простору акцентують виняткову роль його важливого пласта – антропонімів, які є як мовними універсалами, так і етноспецифічними одиницями будь-якої національної мови та культури. Вивчення різнопланових контекстів уживання цих номінативних словесних знаків, які інтегрують ім'я та образ, сприяє глибшому розумінню їх ролі у формуванні смислового фону тексту та виявленні екстралінгвістичних параметрів образів носія імені та автора. У цьому аспекті важливо досягнути симбіоз англомовних антропонімів з артиклем – найчастіше вживаною поліфункціональною мовною одиницею, складною для сприйняття носіями безартиклевої української мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Інтерес мовознавців до антропонімів як особливих власних назв, що належать до онімного, або пропріативного, поля, підтверджують ґрунтовні дослідження таких відомих ономастів, як Л.О. Белей, С.Я. Єрмоленко, Г.А. Карпенко, В.А. Кухаренко, Є.С. Отін, А.В. Суперанська та ін. Англомовні антропоніми є об'єктом всесторонніх сучасних досліджень, зокрема: О.М. Алексеевої (лінгвістична генеза та сучасний стан антропо-німів США й України); Н.В. Бардіної (психолінгвістичні й епістемоло-гічні особливості антропонімів); Я.А. Величко (їхні структурно-семантичний та функціональний аспекти); В.В. Катернюк (полікомпонентні неофіційні антропоніми); Є.О. Сазонової (нікнейміка); Є.С. Сисоевої (специфіка способів творення англійських оцінних антропонімів) та ін.

Важливим для розуміння сутності антропонімів як підкласу онімів є трактування М.М. Торчинським цих власних назв як периферійно найбільш поширених у мові і мовленні одиниць, «якими можуть бути субстантиви (іменники і вжиті у їхньому значенні інші слова, словосполучки і речення), що використовуються для індивідуального називання одиничних денотатів (окремих об'єктів або їхніх сукупностей як єдиного цілого), є соціально зумовленими і суспільно закріпленими, а також вторинними, генетично переважно похідними від апелювативів, виконують передусім номінативну і диференційну функції, характеризуються опосередкованим зв'язком із поняттями і мають специфічні семантичні, граматичні, функціональні та інші особливості» [4, с. 7] Серед таких особливостей англомовних антропонімів, як зазначають автори монографії «Артикли в ономастичній сфері», – специфічні закономірності їх взаємодії з артиклем системою [3].

Невирішені аспекти загальної проблеми. Незважаючи на активні дослідження антропонімів, поза увагою залишається чимало дискусійних питань, пов'язаних із деякими розбіжностями між правилами вживання антропонімичного артикля, описаними в довідниках, посібниках та підручниках з граматики, що ґрунтуються на прескриптивних засадах [2, 5, 11], та окремими фактами реалізації артиклевості в реальній мовленнєвій діяльності, про що свідчать приклади (1)-(2):

(1) *Once upon a time, we must believe, there was a rule, a discipline, which controlled the great republic of readers in a way which is now unknown. This is not to say that the great critic – the Dryden, the Johnson, the Coleridge, the Arnold – was an impeccable judge of contemporary work, whose verdicts stamped the book indelibly and saved the reader the trouble of reckoning the value for himself* [54, с. 24];

Nowhere shall we find the downright vigour of a Dryden, or Keats with his fine and natural bearing, his profound insight and sanity, or Flaubert and the tremendous power of his fanaticism ... [54, с. 25];

(2) *A little later, Lady Cooper would he rowed off into the heart of the city, with sketching-block and colours* [29, с. 381];

His father, the Minister G—, died young. His mother, the Lady Mary, followed him quickly after [41].

Таким чином, актуальність запропонованого дослідження зумовлена необхідністю більш глибокої деталізації артиклемої деретмінованості антропонімів та інтерпретації антропонімичних артиклів з урахуванням не тільки традиційного прескриптивного підходу, а й історії англомовного етносу, лінгвопрагматичних особливостей комунікації та когнітивних аспектів інтерпретації.

Мета статті – узагальнити особливості вживання артиклів у різних моделях англомовних антропонімів.

Виклад основного матеріалу

Об'єктом нашого дослідження стали англомовні реальні та поетичні антропоніми (за реальністю існування денотатів), теоніми, міфоніми

різних моделей: власне антропонімічні, апелятивні та мішані, або антропонімічно-апелятивні, артиклева валентність яких різна.

Матеріалом дослідження слугували твори англomовних прозаїків і поетів, наукові, публіцистичні, офіційно-ділові та епістолярні тексти, а також навчально-методичні матеріали. Антропоніми дібрано методом суцільної вибірки. Загальна кількість досліджуваних одиниць – 1100, серед яких – особові імена, прізвища (родові або сімейні), прізвиська, псевдоніми різних типів, окремі прецептороніми, етикетні антропоформули, а також теоніми, міфоніми та етроніми. Така вибірка широко репрезентує антропонімічний простір і забезпечує достовірність отриманих результатів.

Основні методи дослідження: евристичний – для збору, фіксації й документування матеріалу дослідження; синхронно-описовий – для виявлення спільних і відмінних рис у різних моделях із антропонімами на основі порівняння й узагальнення; зіставний аналіз – для виявлення розбіжностей стосовно вживання артиклів у наукових та навчально-методичних виданнях українських та зарубіжних авторів; структурно-семантичний аналіз – для з'ясування специфіки реалізації категорії артиклевості у різних контекстах.

Результати дослідження. Загалом семантика англійського артикля різнопланова. Неозначеному артиклю притаманні дві домінантні семи: одиничності та класифікації [1, с. 71]. Означений артикль охоплює ширше коло сем: 1) індивідуалізації; 2) унікальності; 3) узагальнення; 4) вказівки, ідентичної із семою вказівних займенників [1, с. 71-72]. Однак, як доводять дослідження [3], у поєднанні з антропонімами артиклі набувають додаткових значень.

• **Модель: нульовий артикль + власне антропонім**

Проаналізовані нами навчально-методичні видання з граматики [2; 5; 8; 11] суголосні щодо безартиклевого вживання прізвищ та імен людей (повних, скорочених, зменшувальних та ін.) у нейтральних контекстах. Численні підтвердження знаходимо, зокрема, у художніх творах:

(3) “*My name’s Jolyon, sir. Jon, for short.*” [23]; “*F. F.,*” he heard her say. “*Fleur Forsyte – it’s mine all right.*” [23].

• **Модель: неозначений артикль + власне антропонім**

(4) [a / an + first name]: *But perhaps in deference to the contemporary audience’s desire to see Victoria as a Queen shaping her own destiny, the movie tilts the balance of romantic power somewhat, giving us a Victoria gradually won over by Albert’s attentions* [42];

(5) [a / an + last name]: *And every now and then a Forsyte would come up, sidle round and take a look at him.* [J. Gals 22];

... so that , unless they ran across a Chivers, a Dagonet or a Mingott, their months abroad were spent in an unbroken tête-à-tête [52, с. 192];

(6) [a / an + last name + of-phrase]: ... but, after all, if a Dallas of South Carolina took his view of the case, and glibly talked of his soon being “on his feet again,” the argument lost its edge ... [52, с. 278].

(7) [a / an + first name + last name]: *This was a Gemma Soames he knew nothing about* [20].

Спираючись на результати розвідок зарубіжних дослідників із філософії мови, зокрема вивчення власних назв у широкому металінгвістичному контексті та протиставлення понять “proper names” та “proper nouns” [6, 7, 9, 10], можемо стверджувати, що неозначений артикль перед антропонімом, що складається з імені та прізвища (7-8), є невід’ємним складником обох елементів, оскільки, як доводить С. Куммінг (S. Cumming), “... *an Alfred Whitehead is (...) one who is both an Alfred and a Whitehead*” [7, с. 21-22] Окрім цього висновку про подвійну валентність неозначеного антропонімічного артикля в іменно-прізвищевих структурах (7), учений, аналізуючи артиклевість антропоніма “Alfred” у (8), доводить, що власний іменник у (8a) та ім’я у (8б) можна замінити словосполученням “*person called Alfred (Russell)*”, зберігаючи майже увесь обсяг його значення:

(8) а. *He looks like an Alfred.*

б. *An Alfred Russell is here to see you, Sir* [7].

Аналіз вибірки дозволяє дійти висновку, що в антропонімічній сфері неозначений артикль виконує такі функції:

1) засвідчує введення в ситуацію нової особи, про яку учасники комунікативної ситуації не мають жодного уявлення (8б);

2) актуалізує категорію невизначеності за аналогією з загальними іменниками, що позначають певне або невизначене уявлення про предмет і перекладається «якийсь», «хтось із», «будь-який», «кожний», «такий собі»:

(9) ... *but when did a Forsyte ever imagine that his conduct could upset anybody!* [22];

3) висуває на перший план одиничність, оскільки йдеться про одну людину, що має певне прізвище:

(10) *And every now and then a Forsyte would come up, sidle round, and take a look at him* [22];

4) виконує класифікаційну функцію, акцентуючи приналежність носія прізвища до певної сім’ї:

(11) “*But if you ask me how I do it, I answer, because I’m a Forsyte.*” “*A Forsyte! I never thought of you as one!*” [22];

5) вказує, що носій прізвища є окремим представником сім’ї і має значення «один із»:

(12) *Time had dealt gently with Jolyon, for he was a Forsyte* [22];

6) може підкреслювати певну множинність, коли мають на увазі будь-якого представника сім’ї:

(13) *A Bassington-ffrench played a great part in the reign of Charles II.* [16, Why] (*Бассінгтон-Ффренчі відігравали досить-таки помітну роль у долі королівства*);

7) вказує на реальне існування людини з певним іменем чи прізвищем, реалізуючи своє домінантне значення – *екзистенційне*:

(14) “*Briggs wrote to me of a Jane Eyre,*” he said; “*the advertisements demanded a Jane Eyre: I knew a Jane Elliott...*” [15, с.377]

• **Модель: означений артикль + власне антропонім**

У ході дослідження виявлено вісім основних особливостей цієї моделі:

1) [the + last name = representative of nobility]: виокремлює прізвищами представників ірландської та шотландської знаті, звеличуючи таким чином їхні роди та підкреслюючи їхню старовинність (“*honorific the*” [8, с. 562]):

(15) *Or Sir Hugh the Montgomery, if he were here.*

As soon as he knew it was Montgomery,

He struck his sword's point in the gronde;

The Montgomery was a courteous knight,

And quickly took him by the honde. [46];

2) [the + last name = typical representative]: підкреслює сутність, єство особи як типового представника сім'ї, її системи цінностей (typical *the* [8, с. 562]):

(16) *In the boy, the Dartie and the Forsyte were struggling* [21];

3) [the + man's name = distinction]: увиразнює відмінність, винятковість, особливість, індивідуальність особи чоловічої статі [8, с. 562]:

(17) *There goes the Talbot, with his colours spread*

And all the troops of English after him. [44, с. 562];

4) [the + name of a lady artist = distinction, foreignness]: може акцентувати іноземне походження актрис [8, с. 563]:

(18) *the Dietrich, the Garbo;*

5) [the + man's name = petname]: вказує на те, що мовець трансформує чоловіче ім'я в розряд антропонімів із пестливим, грайливим відтінком:

(19) *Ivana Trump is a special lady. Her specialness is everywhere apparent: in her special set of white-white teeth, in the slabs of polished pink marble with which she has all but tiled Manhattan, in the kinky little mink flounces attached to the bottom of some of her daytime suits, in her charmingly old-world relationship with her husband, Donald. The Don, she calls him* [13];

6) [the + name = depreciatory sense]: виказує зневажливо-принижувальне або неприязне ставлення мовця, передусім до жінки:

(20) ... *old Jolyon fixed his eyes on the singer. A poor thing-a wretched poor thing! And the Florian a perfect stick!* [22];

7) [the + first / last name = particularization, restriction of reference]: конкретизує референта завдяки обмежувальному означенню; актуалізує значення “*мой*”:

(21) *The other was certainly Georgiana: but not the Georgiana I remembered – the slim and fairy like girl of eleven* [15, с. 227];

8) [the + name = emphasis]: завдяки специфічній вимові – /ði-/ – привертає увагу до імені/прізвища відомої особи серед людей з такими самими іменами/прізвищами, надає особливої емоційної виразності антропоніму, має значення «*власне той / саме той*»; антропонімічний означений артикль реалізує свою емфатичну сему:

(22) “*What was your maiden name?*” “*Armstrong.*” “*Oh, really? Not the Roderick Armstrong Armstrongs?*” “*He’s my oldest brother. His namesake was my greatgrandfather*” [37].

• **Модель: означений артикль + власне антропонім у множині**

Означений артикль з плюральними антропонімами виконує такі основні функції:

1) [the + plural last name = the whole family]: позначає носіїв прізвища як цілу сім’ю – усіх її членів:

(23) “*We shan’t forget it,*” said Mr Cayman. Bobby suffered once more that painful grip. He received a flabby hand from Mrs Cayman. (...) Bobby accompanied the Caymans to the front door. [16];

2) [the + husband’s first name and last names = a married couple]: позначає сімейну пару – чоловіка та дружину:

(24) *Chance had, in fact, guided the Val Darties to a spot where the South Downs had real charm when the sun shone* [23].

• **Модель: нульовий артикль+власне плюральний антропонім:**

1) позначає людей з однаковими іменами/прізвищами, що не мають родинних зв’язків:

(25) ... and time and again the sounds which none can put a name to in the darkness, soft obscure expressions of uncatalogued emotions from man and beast, bird and machine, or, maybe, from departed Forsytes, Darties, Cardigans, taking night strolls back into a world which had once suited their embodied spirits [23];

2) об’єднує окремих представників сімейств з тим самим прізвищем:

(26) *He alone among Forsytes was ignorant of Bosinney’s nickname.* [22];

3) у переліченні плюральних антропонімів має оказіональний характер:

(27) *It was understood by nearly all – the Simms, Candas, Cottons and Kingslands – that a great mistake has been made* [17, с. 115].

• **Моделі з термінами родинної спорідненості**

Моделі з термінами родинної спорідненості мають декілька різновидів:

1) [Ø+ name of relationship in the family circle]: з нульовим артиклем вживають антропоніми, виражені термінами спорідненості, що зазвичай пишуть з великої літери, які виконують функцію ситуативних власних

імен у колі сім'ї: 1) Mother, Mum, Mom, Mama, Mummy; 2) Father, Dad, Daddy; 3) Grandmother, Gammy, Gram, Gramma, Gran, Grandma, Grandmom, Granny, Eldmother/ Eldermother, Mamaw, Meemaw, Memaw, Mimi, Nan (*British Slang*), Nanna, Nanny, Nana; 4) Grandfather, Gramp, Gramps, Grampa, Grandpap, Granda, Grampy, Granddad, Granddaddy, Grandpappy, Pop(s), Pap, Pappy, Pawpaw; 5) Aunt, Auntie; Uncle:

(28) *Grandkids love it, and canny grannies realize that there's always time later with Mom and Dad for rules and discipline. Time with Grandma and Grandpa is fin time, but favorite grandparents also make it meaningful and memorable* [24, с. 68];

2) [Ø+name of relationship in the family circle+first name]: з нульовим артиклем вживають словосполучення імені зі словами Mother, Aunt, Uncle та ін.:

(29) *The 'Old Things' – Aunt Juley and Aunt Hester – would like to hear about it.* [22];

3) [a+name of relationship in the family circle+first name]: актуалізує сему «якась/якийсь», «така/такий собі»:

(30) *Everybody has had an Aunt Peggy – an Aunt Patty – an Aunt Penelope, or an aunt something else ; but every body hasn't had an Aunt Polly – i. e. such an Aunt Polly as mine !* [28];

4) [the+name of relationship in the family circle+ name]: з обмежувальними / уточнювальними означеннями:

(31) *At that moment, Elspeth faced the awful truth that the Aunt Maud and Uncle Donald in the stories she told Rob were no more like the real people than her picture of Manitoba was like the real place* [12].

• **Моделі з іменниками загально ввічливої/шанобливої форми називання (general honorifics)**

Експліцитними сигналами антропонімів виступають лексеми, що утворюють шанобливі антропоформули:

– які частково втратили своє значення і самостійно не використовуються: Mr., Mrs., Dr. (doctor), Miss;

– які можуть вживатися як самостійно, так і з антропонімом: Madam.

Виявлено шість особливостей вживання артикля із вказаними сигналами антропонімів чоловічого та жіночого роду:

1) [Ø + Mr / Mrs / Ms / Miss / Madame, Mademoiselle, Frau, Fräulein + first / last name / first and last names]:

(32) *Mr Rohester must have been aware of the entrance of Mrs Fairfax and myself ...* [15, с.122]; *Oh, it is not Mr. Ernest Worthing who is my guardian. It is his elder brother – Jack. Oh no, Mr. Ernest is not my guardian – indeed, soon I shall be his. You see, Mr. Ernest and I are engaged* [53];

5) [a + Mr / Mrs / Ms / Miss / Madame, Mademoiselle, Frau, Fräulein + name]: актуалізує сему «якась/якийсь», «така/такий собі»:

(33) *Send her off at once, then, to watch a Mrs. Irene Heron of Flat C, Truro Mansions, Chelsea, till further notice* [21];

Now she was simply ripening into a copy of her mother, and mysteriously, by the very process, trying to turn him into a Mr. Welland [52, с. 295];

6) [the + Mr / Mrs / Ms / Miss / Madame, Mademoiselle, Frau, Fräulein + name]: актуалізує сему «той/та», «відома із контексту» завдяки уточнювальному означенню :

(34) *The Mrs Miller who is coming to St Jago was married to this Mrs Miller who was in Miss Tulloch's shop's son Tommy!* [18];

7) [the + Mrs + plural last name]: неодружені сестри :

(35) *Of course, it's so much easier to stick to the Mrs Millers ...* [18];

8) [the + Signore, Signorina + name]:

(36) *I shall not go out this evening; tell the carriage to go and fetch the Signora Marchesa,*” she said when the maid came [52, с. 172].

• **Моделі з почесними титулами, назвами посад, звань та ін.**

Почесні назви, або дигнітоніми, підкреслюють високе становище людини (князівське, дворянське) або заслуги її перед суспільством. До цього класу належать гонороніми (власні назви почесних звань), а також регоніми (власні назви посад, рангів тощо). Згідно з правилами прескриптивної граматики, у поєднанні таких апелятивів з власне антропонімами артиклі не вживаються. Приклади з різних джерел засвідчують наявність моделей як з безартиклевіми, так і з артиклевіми антропонімами:

1) [Ø + King/Queen+ name]: *King Arthur, Queen Elisabeth, Prince Harry*;

2) [Ø + Prince/ Princess + name]: власне британські титули: *Princess Diana*;

(37) *Princess Diana was born into a family of British nobility with royal ancestry*;

3) [the+Prince/ Princess + name]: іноземні титули:

(38) *The Prince Frederick of Prussia and Madame Meerifeldt were in a box opposite to Lord Liverpool* [27];

(39) *And the Princess Mary, her own jest gone astray, stood at the door, her hand still on the latch, her eyes rounded in dismay* [30, 129];

4) [the+ tsar (czar), tsarina, tsarevich, elector, electress, compe, graf]: *the Tsar Nicolas, the Pharaoh Necho, the Emir Feisul*;

(40) *The Czar Nicholas I had not approved Alexander's pick of princesses* [45]; *It is worth looking at briefly the liaison both Julius Caesar and Mark Antony had with the Egyptian Pharaoh Cleopatra VII* [35];

5) [the+emperor, empress]: *the Emperor William, the Emperor Napoleon*; *але: Emperor Haile Selassie*;

6) [the / Ø +kaizer: *Kaizer Wilhelm*;

7) [the + Countess + name]: для іноземних титулів:

(41) *On reaching home he wrote a line to the the Countess Olenska ...* [52, с. 96];

8) [Ø + Sir, Lord, Doctor, General, Professor, Cardina, etc. + name]:

(42) *I believe there is quite a party assembled there; Lord Ingram, Sir George Lynne, Colonel Dent, and others [15, с. 158];*

9) [the + Lord + name]: син герцога, офіційна особа у судочинстві:

(43) *Framlingham Castle, the home of the Countess Marshal, to which the Lord John was conducted towards the end of the year, was situated near the mouth of the River Ore [26];*

10) [the + Lady + name]: для акценту на приналежності до шляхетного роду, наприклад, дочка герцога, дружина молодшого сина герцога, дочка маркіза: *the Lady Peregrine Drake, the Lady Harriet Weston*:

(44) *I cannot, for my soul, remember how, when, or even precisely where, I first became acquainted with the lady Ligeia [41];*

11) [Ø + Lady + name]: з іменами представниць вищого світу:

(45) *After this, for some days she went round loudly saying that my paramour was no less a person than Lady Chatterley herself. [29, с. 399];*

12) [a + title + name]: у значенні “якась/якийсь”, “така/такий собі”:

(46) *There was a Lord John Cunningham of Ireland, who lived there as late as 1850, and quite probably his descendants are living there now and who descended from this old Scotch family [25];*

(47) *All men, in the fierce contests of contending factions, should, from such an example, learn the wisdom to fear lest in their most hated antagonist they may strike down a Sir Thomas More [50].*

• **Моделі з препозитивними прикметниками та дісприкметниками**

A. Антропоніми з препозитивними прикметниками “young”, “old”, “little”, “poor”, “dear”, “lazy”, “honest”

Традиційно граматики зазначають, що імена з цими прикметниками мають безартиклеву форму [2; 5; 11]. Наведені нижче моделі спростовують це твердження:

1) [Ø + young + first name]:

(48) *Young Jolyon answered in his ironical voice: “No ! I’m not in debt”. Old Jolyon saw that he was angry, and touched his hand. [22];*

2) [Ø + young + last name]:

(49) *“Perhaps,” young Thorley hazarded, “she’s too unhappy to be left at home” [52, с. 15];*

3) [Ø + young + title + name]:

(50) *On the eve of her 18 th birthday and succession to the English throne, young Princess Victoria is caught in a royal power struggle [48];*

4) [a young + last name]:

(51) *“If I were as rich as Mr Darcy,” cried a young Lucas, who came with his sisters, “I should not care how proud I was. I would keep a pack of foxhounds and drink a bottle of wine every day” [14, 245];*

5) [a + young + courtesy title + last name]:

(52) *The handwritten letters are between a young Mr Obama and Alexandra McNear, who he met in California as a student [33];*

6) [the + young + first name]:

(53) *Their happiness together shines new light on the young Victoria, and helps explain the mournful reserve of her later life, as she outlived him by what must have seemed a very long 40 years* [38];

7) [the + young + last name + title]:

(54) *And he was young, the young Tudor king, not yet a monster and she recognized his charm which all the Tudors knew how to exert when they wanted to* [30, с. 166];

8) [Ø + poor + young + name]:

(55) *All the knots and crankiness, which had gathered in his heart during that long and tragic business of June, Soames, Irene his wife, and poor young Bosinney, had been smoothed out* [21];

9) [the + poor + old + + general honorific + name]:

(56) ... *except indeed for such hapless victims of the disaster as Medora Manson, the poor old Miss Lannings* ... [52, с. 278].

Артикль перед антропонімами з “young”, “old”, “little”, “poor”, “dear”, “lazy”, “honest” проектує різноманітну палітру конотацій (наприклад: “young” – надто юний, «зелений», недосвідчений; “dear” – дорогий, дорогенький, милий, сердешний, серденько, вельмишановний, шановний). Вживання нульового артикля передбачає близькість, обізнаність, фамільярність, сентиментальність. Неозначений артикль передає домінування значення одиничності, невідомості та неоднозначного емоційного ставлення до людини. Означений артикль акцентує відстороненість, нейтральність опису, чітко визначену референтність:

(57) *The young W.A. Mozart did not visit Paris but the old W.A. Mozart did* [10] – Моцарт у різному віці;

(58) *Throughout his schooldays, the young Shakespeare would have assisted his father in the gloving business* [51] – Шекспір у юному віці;

(59) *Old Jolyon invited him in, but young Jolyon shook his head* [22] – дві різних людини;

(60) *Friend struck me as off-puttingly wet, but then, I'm not the young Victoria* [49] – королева Вікторія, znana osoba, добре відома комунікантам.

В. Антропоніми з іншими препозитивними прикметниками / дієприкметниками:

1) [the+adjective + name]: означений артикль, вжитий з емоційно-забарвленим прикметником перед іменем, описує *риси характеру* чи *особливості зовнішності* або *постійний* стан, однак сама фраза виражає *нейтральне* ставлення мовця до особи та його *обізнаність* з характером цієї особи, додає нову інформацію: *the merciless Ann, the aristocratic Paul, the kind-hearted Martin, the evil Sir John Conroy, the gentle Mrs Dent*:

(61) *I was about to revert to the probability of a union between Mr. Rochester and the beautiful Blanche* [15, с.159-160];

2) [a + adjective/participle 1 + title + name]: неозначений артикль перед прикметником / діеприкметником описує *тимчасовий* стан або незвичайну якість описаної людини, а також настрої та емоційне ставлення автора:

(62) *He apparently failed to consider a stubborn King Hieron, aided by a mathematical and engineering genius* [32];

(63) *And such, as everyone knows, is fit accompaniment for a perambulating Forsyte* [22];

3) [Ø+adjective + name]: прикметник виступає складником імені: *Wild Bill, Stupid Marty*.

• **Моделі з постпозитивними прикметниками, діеприкметниками, іменниками**

Складні антропонімічні конструкції інтегрують імена у поєднанні з прізвиськами-характеристиками історичних осіб, політичних діячів, музикантів, співаків, спортсменів, персонажів романів-фентезі, увиразнюючи оцінювально-емоційні та емоційно-експресивні риси носія імені [31]:

1) [name + the + adjective]:

(64) *Eadward the Elder (England); Edmund the Magnificent (England); Ethelred the Unready (England); Elizabeth the Glorious (England); Edgar the Peaceful (England); Alfred the Great (Wessex); Louis the Cruel (France); John the Fearless (France); Philip the Bold (France); Ivan the Fair (Moscow); Ivan the Terrible (Russia); Bush the Younger;*

2) [name + Senior / Junior]:

(65) *Bush Senior, Bush Junior;*

3) [name + the + participle 2]:

(66) *Alexander the Blessed (Russia); Sviatopolk the Accursed (Kyiv); Charles the Enlightened (Spain);*

4) [name + the + common noun]:

(67) *William the Conqueror (England); Edward the Confessor (England); Edmund the Deed-Doer (England); Richard the Lionheart (England); Eric the Lamb (Denmark); Alexander the Liberator (Russia); Frederick the Quarreller (Saxony); Casimir the Restorer (Poland);*

5) [name + the + adjective+common noun]:

(68) *Vladimir the Fair Sun (Kyiv); Edward, the Black Prince (England and Wales); Henry the Young King (France); Elizabeth I the Virgin Queen (England); Charles the Merry Monarch (England).*

Таким чином, комплексні антропонімічні конструкції характерного типу з постпозитивним означенням вимагають вживання означеного артикля перед постпозитивним прикметником, діеприкметником та іменником. Цей артикль служить засобом максимальної індивідуалізації прізвиськах осіб з чіткою суспільною ідентифікацією.

• **Моделі з препозитивними іменниками, що означають назви професій, виконавців дій тощо**

1) [the + doer of the action / occupation + name]:

(69) *the naturalist Huxley, the astronomer Aristarchus, the mathematician Robert Tijdeman*;

2) [the +adjective+ doer of the action / occupation + name]:

(70) *the famous Roman orator Marcus Tullius Cicero, the natural philosopher Anaximander, the Belgian symbolist painter Jean Delville, the Jesuit priest and scientist Christopher Scheiner, the famous linguist Noam Chomsky*;

3) [Ø + name of the university + doer of the action / occupation + name]:

(71) *Princeton University mathematician and economist Oskar Morgenstern, Harvard University logician W. V. O. Quine; Renowned Oxford mathematical physicist Roger Penros*

4) [(adjective) Ø + doer of the action / occupation + name]: в американському варіанті англійської мови у журнальних та газетних статтях:

(72) *Canadian director Jean-Marc Vallee appears to have directed the whole thing on bended knee, and paces it like an extremely stately mini-series for the Hallmark Channel* [49].

• Моделі з числівниками

Звертаємо увагу на використання цифрових індексів у деяких антропонімічних моделях:

1) [name + the + ordinal numeral]: для позначення імен коронованих осіб за наявності їх тезок: *Richard III = Richard The Third, Edward VI = Edward The Fourth, Charles II = Charles The Second*:

(73) *When Henry the Eighth removed the English Church from Rome's authority we kept the faith of William, which meant we felt we owed our first allegiance to Rome, not to London* [37];

2) [the+ordinal numeral + name]: про представників різних поколінь у сім'ї:

(74) *I am the fourth Jolyon Forsyte – a poor holder of the name – (...) You are the fifth Jolyon Forsyte, old man, and you open the ball of the new century* [22];

3) [the + ordinal numeral + title +name]: про титулованих представників різних поколінь у сім'ї:

(75) *George Gordon, the sixth Lord Byron, was born with a lame right foot on January 22nd, 1788* [39];

4) [name + cardinal numeral]:

(76) *This reality was recognized by Bush-41 and Clinton; the administration of Bush-43, on the other hand, chose to act as if those hegemonic visions were both realizable and desirable* [40];

5) [(adjective) common noun + cardinal numeral]: імена, що побутують у порівняно вузькій сфері, наприклад, позивні серед військових та ін.:

(77) *His first novel, Casino Royale, was published in 1953 and introduced James Bond, Special Agent 007, to the world.* [19];

(78) *Oh, dear! there's Number Seventeen ringing again* [43];

6) [the +number + cardinal numeral +-year-old + name]:

(79) *The fifty-eight-year-old Edith Newbold Wharton (...) can be seen in this novel looking back upon herself in her early twenties ...* [52, с. X].

• **Моделі з метафоризованими антропонімами**

Артиклевість притаманна й антропонімам, вираженим суспільно значущими референтно однозначними іменами, що відіграють роль перифразів-антономасій. Серед них – імена реальних історичних осіб (громадських і політичних діячів, знаменитих учених, письменників, поетів, музикантів, композиторів, співаків), літературних героїв, міфологічних персонажів тощо. Артикли вказують на подібність однієї особи до іншої, стають маркерами переносно-образного значення знака-символа:

(80) *Monsieur is a real Monte Cristo* [21]; *The author is General Douglas MacArthur, the American Caesar* [34, с.34]; *If the Whigs in the Senate saw President Andrew Jackson as an American Caesar, Democrats considered Jackson to be the representative of the American plebeians* [34, с. 34]; *Bernini – the Michelangelo of his age – rarely referenced Buonarottithe sculptor* [36].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження підтвердило наявність значних лакун у практичних граматиках англійської мови стосовно вживання артиклів із антропонімами та підтвердило необхідність враховувати комунікативну реальність, яка є неоціненним джерелом вихідної лінгвістичної інформації і ключем до розуміння розмаїття функцій антропонімічних артиклів. Традиційний лінгвістичний підхід не надає інструментарію для пояснення відхилень від правил уживання артикля у різних антропонімічних моделях. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення когнітивних моделей відтворення значень артикля у перекладацьких трансформаціях антропонімів завдяки інтерпретації імпліцитних смислів, пресупозицій, референційних фреймів та історії англійської мови й культури.

Література

1. Аракин В.Д. Сравнительная типология английского и русского языков / В.Д. Аракин. – М.: Физматлит, 2000. – 256 с.
2. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка (на английском языке) / В.Л. Каушанская. – Ленинград: Просвещение, 1973. – 162 с.
3. Складенко О. Типологічна ономастика: у 5 кн. / О.М. Складенко, О.М. Складенко; ОНУ ім. І.І. Мечникова. – Одеса: Астропринт, 2012. – Кн. 3: Артикли в сфере ономастики. Ч. 2: Функционирование ономастических артиклей. – 2016. – 412 с.
4. Торчинський М.М. Структура, типологія і функціонування онімної лексики української мови: автореф. дис... д-ра. філол. наук: 10.02.01 / Михайло Миколайович Торчинський. – К., 2010. – 27 с.
5. Практична грамматика англійської мови з вправами / Л.М. Черноватий, В.І. Карабан, І.Ю. Набокова та ін. – Т.1. Навч. посібник для студ. ВНЗ. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 288 с.

6. Burge T. Reference and proper names / T. Burger // *Journal of Philosophy*. – 1973. – 70(14). – Pp.425-439.
7. Cumming S. J. Proper names: dissertation for the degree of Doctor of Philosophy / Samuel J. Cumming. – New Brunswick, New Jersey, 2007. – 107 p.
8. Jespersen O. A Modern English Grammar on Historical Principles: Volume 7. Syntax / Otto Jespersen. – George Allen & Unwin LTD, 1958. – 683 p.
9. Matushansky Ora. The Other Francis Bacon: On Non-bare Proper Names / *Erkenntnis* –Dordrecht. – 2015. – Pp. 335-362.
10. Paul M. Young Mozart and the Joking Woody Allen: Proper Names, Individuals and Parts / Matthias Paul // *Semantics and Linguistic Theory*. – 1994. [S.l.]. – P. 268-281.
11. Thomson A.J. A Practical English Grammar / A.J. Thomson, A.V. Martinet. – fourth ed. – Oxford University Press, 1986. – 332 p.
12. Anderson M.J. The Journey of the Shadow Bairns / Margaret J. Anderson. – BookBaby, 2014. – 177 p.
13. Argetsinger A. Why does everyone call Donald Trump ‘The Donald’? / Amy Argetsinger // *The Washington Post*. – 2015. – September 1.
14. Austen J. *Pride and prejudice: Ignatius Critical Editions* / Jane Austen. – Ignatius Press, 2017. – 417 p.
15. Bronte Ch. *Jane Eyre* / Ch. Bronte. – Penguin Books, 1994. – 447 p.
16. Christie A. *Why Didn't They Ask Evans?* / Agatha Christie. – Harper Collins UK, 2010. – 304 p.
17. Dreiser Delphi Complete Works of Theodore Dreiser (Illustrated) / Theodore Dreiser. – Delphi Classics, 2017. – 1167 p.
18. Duncan J. My friends the Mrs. Millers [Електронний ресурс] / Jane Duncan. – Pan Macmillan, 2015. – 230 pgs. – Режим доступу: https://books.google.com.ua/books?id=nbBgCgAAQBAJ&dq=Jane+Duncan+My+Friends+the+Mrs.+Millers&hl=uk&source=gbs_navlinks_s
19. Fleming I. *The Diamond smugglers* / Ian Fleming. – Random House, 2013. – 144 p.
20. Fox N. *Love in torment* / Natalie Fox. – Harlequin, 2011. – 192 pgs.
21. Galsworthy J. *In chancery* // Galsworthy J. *The Forsyte Saga* / John Galsworthy. – The Floating Press, 2009. – 1747 p.
22. Galsworthy J. *The man of property* // Galsworthy J. *The Forsyte Saga* / John Galsworthy. – The Floating Press, 2009. – 1747 p.
23. Galsworthy J. *To let* // Galsworthy J. *The Forsyte Saga* / John Galsworthy. – The Floating Press, 2009. – 1747 p.
24. Gardner E. *Canny Granny: How to be the Favorite Grandparent* / Elizabeth Gardner. – iUniverse, 2008. – 75 p.
25. *Genealogies and sketches of some old families who have taken prominent part in the development of Virginia and Kentucky, especially, and later of many other states of this Union* / Meter Van Meter, Benjamin F. Van Meter. – Genealogical Publishing Com, 2009. – 183 p.
26. Heyer G. *My Lord John* / G. Heyer. – Random House, 2011. – 400 p.

27. Hobhouse J. C. *Recollections of a long life* / John Cam Hobhouse. – Cambridge University Press, 2011. – 376 p.
28. Kinney E.C. *My Aunt Polly* / E. C. Kinney // *Graham's American Monthly Magazine of Literature, Art, and Fashion*. – 1848. – Vol. 33. – P. 34.
29. Lawrence D.H. *Lady Chatterly's lover* [Електронний ресурс] / D.H. Lawrence. – Режим доступу: <https://www.planetebook.com/free eBooks/lady-chatterlys-lover.polf>
30. Lide M. *Command of the king* / M. Lide. – Diamond Books, 1990. – 287 p.
31. *List of nicknames* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Lists_of_nicknames
32. Livio M. *Is God a mathematician?* / Mario Livio. – Simon and Schuster, 2011. – 320 p.
33. *Love, Barack: Obama's letters to college girlfriend unveiled* [Електронний ресурс] // *BBC news*. – 2017. – 19 October. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-41683385>
34. Malamud M. *Ancient Rome and modern America* [Електронний ресурс] / Margaret Malamud. – John Wiley & Sons, 2009. – 312 pgs. – Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?isbn...>
35. Malveaux E. *The color line: A history* / Ethan Malveaux. – Xlibris Corporation, 2015. – 952 p.
36. Mayernik D. *The challenge of emulation in art and architecture: between imitation and invention* / David Mayernik. – Routledge, 2016. – 296 p.
37. McCullough M. *The Thorn Birds* / Colleen McCullough. – Head of Zeus, 2013. – 688 p.
38. Mohan M. *Review: 'Young Victoria' enlivens famously dour queen* [Електронний ресурс] / Marc Mohan // *The Oregonian*. – 2009. – Dec 24. – Режим доступу: http://www.oregonlive.com/movies/2009/12/review_young_victoria_enlivens.html
39. Muldoon P. *Lord Byron* / Paul Muldoon. – Faber & Faber, 2010. – 144 pgs
40. Peleg I. *The legacy of George W. Bush's foreign policy: moving beyond neoconservatism* / Ilan Peleg. – Routledge, 2018. – 224 p.
41. Poe E.A. *Complete Tales and Poems* [Електронний ресурс] / Edgar Allan Poe. – www.xenia.k121.oh.us/.../Edgar%20Allan%20po%20-%20complete%20Web-Books.Com.
42. Pols M. *The young Victoria: how a Queen shapes Her destiny* / M. Pols // *Thursday*. – 2009. – Dec. 17. – Режим доступу: <http://content.time.com/time/arts/article/0,8599,1948663,00.html>
43. Sayers D.L. *Gaudy night* / Dorothy L. Sayers. – Open Road Media, 2012. – 506 p.
44. Shakespeare W. *Henry VI, Part 1* // Shakespeare W. *The Complete Works of Shakespeare (40 Works)* [Електронний ресурс] / William Shakespeare. – eBookIt.com, 2012. – 5061 pgs. – Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?isbn=145661164X>
45. Sutherland R. *American and Russian alliance of 1858: The Slave Boy Who Refused To Work* / Rebekah Sutherland. – iUniverse, 2002. – 226 p.

46. The Battle of Otterburn // The English and Scottish Popular Ballads / ed. Francis James Child. – Courier Corporation, 2013. – P. 161.
47. The Lost Prince: The Life and Death of Henry Stuart – review [Електронний ресурс] // The Guardian. – 2012. – Oct. 21. – Режим доступу: <https://www.theguardian.com/artanddesign/2012/oct/21/lost-prince-henry-stuart-review>
48. The Young Victoria [Електронний ресурс] // Boise Weekly. – 2009. – Режим доступу: <https://www.boiseweekly.com/boise/the-young-victoria/Film?oid=1138905&sortType=title>
49. Tookey C. The young Victoria: We are not amused [Електронний ресурс] / Chris Tookey // MAILONLINE. – 2009. – 6 March. – Режим доступу: <http://www.dailymail.co.uk/tvshowbiz/reviews/article-1159800/The-Young-Victoria-We-amused.html>
50. Walter W.J. Sir Thomas More: His Life and Times: Illustrated from His Own Writings, and from Contemporary Documents / William Joseph Walter. – Charles Dolman, 61, New Bond Street, 1840. – 402 p.
51. Weis R. Shakespeare unbound: decoding a hidden life / René Weis. – Henry Holt and Company, 2013. – 496 p.
52. Wharton E. The age of innocence / Edith Wharton. – New York: Maxwell Macmillan Company, 1992. – 366 p.
53. Wilde O. The importance of being earnest and other plays: Lady Windermere's Fan; Salome; A Woman of No Importance; An Ideal Husband; The Importance of Being Earnest / Oscar Wilde. – OUP Oxford, 2008. – 368 p.
54. Woolf W. How it strikes a contemporary / Virginia Woolf // Selected Essays / Ed. David Bradshaw. – Oxford University Press, 2009. – 288 p.

Стаття надійшла до редакційної колегії 12.05.2018 р.

Рекомендовано до друку д.ф.н., професором Дербеньовою Л. В.

THE USE OF ARTICLES IN THE ENGLISH ANTHROPONYMIC SPACE

H. D. Malyk

*Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas;
76019, Ivano-Frankivsk, Karpatska Str., 15; e-mail: gmalyk@ukr.net*

The discrepancy between the grammatical rules for the use of articles with English anthroponyms and samples of real speech activity is taken to the fore. Typical contexts of contextualizing the semantic meaning of articles in various anthroponymic models of different structures are described. Diverse antoponymic material is involved into research, which made it possible to consider the functional and semantic features of the anthropological article as a multidimensional category.

Key words: *anthroponomy, model, article, function, structure, cognitive approach.*